

Bediüzzaman'ın Rus esaretinden dönüş yolculuğu

Bediüzzaman Hazretleri iki buçuk yılı aşkın bir süre Rusya'da esaret hayatı yaşadıktan sonra yurda döner. Bu konuda fazla ayrıntı vermese de, kendi ifadeleri ile nasıl döndüğünden ip uçları verir.

Lem'alar adlı eserinde, bu hususta şunları söyler:

“Tek başıma Rusya’nın şimalinde en korkulu bir vaziyette esaretten firar ettiğimin zamanıdır. (Osmanlıca Lem’alar, naklen Mufassal Tarihçe-i Hayat, Aldulkadir Badıllı, s.337)

Mezkûr eserde Üstad’ın firarı ile ilgili bir beyanı daha mevcuttur. Şöyle ki: “İşte bu fakir, o tarih-i Arabîde Rus esaretinde, tek başımla Petroğra’dan bir ay şimal-i şark tarafından firar edip, çok enva-ı mehâlik varken, Rusça bilemediğim halde, bir muhafaza-i gaybiye altında pek çok bilâdı seyr ü seyahat ettim. Tâ Varşova, Avusturya tarikiyle İstanbul’a gelip uzun bir daire-i arzda seyahat ettim. Hazreti Gavs’ın dediği gibi o esaret-i şarkiye ve seyri biladi kesire içinde izni ilâh-i ile istiğaseme medet görüyordum (8. Lem’a)

ESARET MÜDDETİ

Bediüzzaman Hazretlerinin Rus esaretinde kaç yıl kaldığıyla alâkalı bir değerlendirmede şöyledir. “Bediüzzaman’ın esaret müddeti İstanbul’a geldiği gün iki senesi dolup üçüncü senesinin ilk yarısı ortasına girildiği için bazan esaret süresine “üç sene” der.

Yani üçüncü senesinde demek ister. Yahut da bir iki ayı nazara almadan yuvarlak olarak “iki buçuk sene” der. Bu mevzuda Bediüzzaman’ın eski talebelerinden Hamza Efendi’nin yazdığı Bediüzzaman’ın kısacık hayat biyografisinde bu süreye, “iki sene üç ay” der. Bir ayını eksik kaydeder” (a.g.e., s.336)

YOLCULUK MÜDDETİ

Üstad’ın Rus esaretinden dönüş yolculuğu müddeti ise mezkur eserde şöyle kaydedilir. “15 Mart 1918’de firar hadisesi başlamışsa, İstanbul’a ayak basışı olan 25 Haziran 1918 olduğuna göre, 2 ay 25 günlük bir yolculuk müddetini içine almış oluyor.”(a.g.e., s.337)

YOLCULUK GÜZERGÂHI

Bediüzzaman’ın yolculuk güzergahı ile alâkalı yine bir değerlendirmesi şöyledir: “O hüznü, rikkatli, firkatli, uzun gurbet gecesinde, dergâh-ı ilâhîde zaaf ve aczim o kadar büyük bir şefaathî ve vesile oldu ki, şimdi de hayretteyim. Çünkü birkaç gün sonra, gayet hilâf-ı me’mul bir surette, yayan gidilse bir senelik mesafede, tek başımla, Rusça bilmediğim halde firar ettim. Zaaf ve aczime binaen gelen inâyet-i ilâhiye ile harika bir surette kurtuldum. Tâ Varşova ve Avusturya’ya uğrayarak İstanbul’a kadar geldim ki, bu surette kolaylıkla kurtulmak pek harika olmuştu. (Yeni tanzim Lem’alar, 524) Burada Almanya ve Berlin gibi ülke ve şehirlerden bahsetmiyor. Zaten bu olayın bir “inâyet-i ilâhiye” olduğunu belirterek teferruata girmiyor.

Bediüzzaman Hazretleri’nin Rus esareti dönüşü yolculuk hikâyesi ile alakalı bir talebesinin sorduğu “Rusya’dan nasıl kaçtın, Sibiryâ’dan nasıl kurtuldun ?” sualine mukabil Bediüzzaman, ‘Allah’ın inayetiyle kurtuldum artık gerisini karıştırma’ demiştir.”(Son Şahitler 1, s. 60)

Bediüzzaman hazretlerinin Rus esareti yolculuğu akabinde İstanbul’a geldiği haberini, Tan Gazetesi önemli bir haber olarak vermiştir. (8 Temmuz 1918)